

BIJELA KNJIGA ZA EU
UNUTAR PLANETARNIH
GRANICA

Održivo upravljanje resursima u EU

Ovaj dokument napisale su i podržale sljedeće organizacije:

Kontakt & upiti:

Jan Mayrhofer, European Youth Forum,
jan.mayrhofer@youthforum.org

Meadhbh Bolger, Friends of the Earth Europe,
meadhbh.bolger@foeeurope.org

Autori doprinosa:

Agata Meysner, Climate Action Network Europe
agata.meysner@caneurope.org

Boon Breyne, Friends of the Earth Europe
boon.breyne@foeeurope.org

Chiara Fracasso, Seas at Risk
cfracasso@seas-at-risk.org

Diego Francesco Marin, European Environmental Bureau
diego.marin@eeb.org
 Doreen Fedrigo, Climate Action Network Europe
doreen.fedrigo@caneurope.org

Edoardo Bodo, RREUSE
edoardo.bodo@rreuse.org

Isabelle Brachet, Climate Action Network Europe
isabelle.brachet@caneurope.org

Judith Pigneur, négaWatt Association
judith.pigneur@negawatt.org

Mariana Lopez, Environmental Coalition on Standards
mariana.lopez@ecostandard.org

Robin Roels, European Environmental Bureau
robin.roels@eeb.org

Simon Holström, Seas at Risk
sholmstrom@seas-at-risk.org

Theresa Mörsen, Zero Waste Europe,
theresa.morsen@zerowasteurope.eu

Valeria Botta, Environmental Coalition on Standards,
valeria.botta@ecostandard.org

Djelomično financira Europska unija. Izraženi stavovi i mišljenja su, međutim, samo autorovi i ne odražavaju nužno stavove Europske unije ili Vijeća Europe. Za njih se ne mogu smatrati odgovornima ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje potporu.

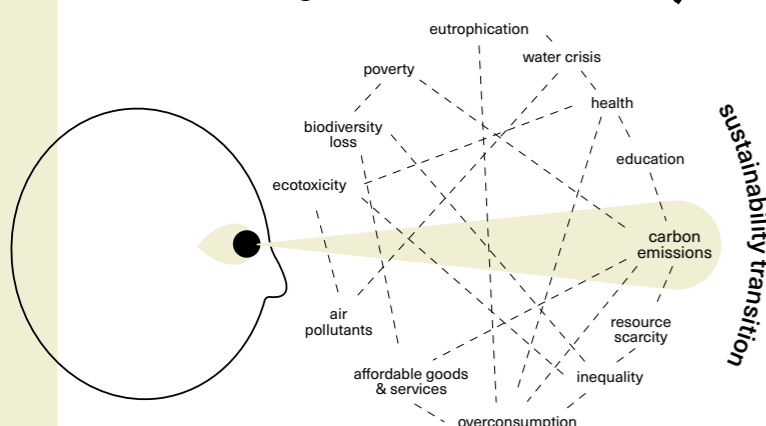
Sadržaj

Uvod: Zašto nam je potrebna akcija EU za održivo upravljanje resursima	4
Temelji zakonodavstva EU o održivom upravljanju resursima	5
1. Direktiva	5
2. Ciljevi i ograničenja	5
3. Strategije i politike	5
4. Socijalna jednakost i pravedna tranzicija	6
5. Praćenje	6
7 prednosti zakonodavstva EU o održivom upravljanju resursima	7
1. Rješavanje ekološke krize	7
2. Prelazak na pravo kružno gospodarstvo	7
3. Postizanje strateške autonomije	7
4. Poticanje globalnog mira i sigurnosti	7
5. Ostvarivanje pravednosti resursa i ublažavanje utjecaja EU na globalni jug	7
6. Poštivanje ljudskih prava i prava radnika	8
7. Poticanje promjena prema socijalnoj jednakosti, zdravlju i dobrobiti	8
Došlo je vrijeme za zakonodavstvo EU o održivom upravljanju resursima	9
1. Politički momentum je tu	9
2. Volja građana postoji	10

Uvod: Zašto nam je potrebna akcija EU za održivo upravljanje resursima

Ekstrakcija i prerada resursa u korijenu su najvećih kriza naše generacije: globalno zatopljenje, gubitak bioraznolikosti, nedostatak vode, zagađenje i društvene nepravde. Dokazi su jasni: 90% globalnog gubitka bioraznolikosti i nedostatka vode, 50% globalnih emisija stakleničkih plinova i preko 30% utjecaja onečišćenja zraka na zdravlje uzrokovano je vađenjem i preradom resursa. EU je jedan od najvećih potrošača resursa na svijetu, koristeći između 70% i 97% sigurnog operativnog prostora dostupnog cijelom svijetu, unatoč tome što čini samo 6% stanovništva.¹ Kako bi ispunila svoje ekološke ciljeve i kako bi se postigli ciljevi EU o „dobrom životu unutar planetarnih granica“, apsolutno je neophodno da se EU pozabavi svojom neodrživom potrošnjom resursa.

carbon tunnel vision

Zakon EU o klimi i Europski zeleni dogovor bili su veliki koraci prema tome da EU postane održivija. Međutim, mnogi ključni dijelovi podložni su 'viziji ugljičnog tunela' i ne bave se na odgovarajući način sustavnim vezama između klimatske krize i drugih pogoršanih globalnih kriza kao što su gubitak bioraznolikosti, onečišćenje, iscrpljivanje resursa, kršenje ljudskih prava, rastuća nejednakost i stagnirajuće razine blagostanja. Kao rezultat toga, naši ekološki izazovi i dalje postoje i znatno su pogoršani neodrživim korištenjem prirodnih resursa i materijala u EU - temeljnim pokretačem ekoloških kriza.

Prema trenutnim obrascima proizvodnje i potrošnje, očekuje se da će se ekstrakcija i uporaba primarnih materijala globalno povećati, s 89 gigatona (podaci iz 2017.) na nevjerojatnih 167 gigatona 2060. Materijalni otisak EU - ukupna količina fosilnih goriva, biomase, metala i minerala koje troši, uključujući utjelovljene u uvozu - trenutačno iznosi alarmantnih 14,8 tona po stanovniku godišnje, više nego dvostruko od praga koji se smatra održivim i pravednim.² Ovaj će trend nastaviti rasti ako se ne poduzmu odlučne mjere.

Sigurnost opskrbe središnja je tema rasprava EU o energetske krizi i sirovinama. Smanjenje ovisnosti EU o uvozu resursa i energije olakšava očuvanje njegove neovisnosti i jačanje otpornosti na potencijalne buduće sukobe. Kao posljedica toga, smanjenje potražnje za materijalima može potaknuti razvoj strateške autonomije EU i smanjiti njezinu ovisnost o vanjskim izvorima materijala.

Pravno mišljenje iz 2023. koje je naručio BUND analiziralo je trenutno europsko i njemačko pravno okruženje u vezi s potrošnjom resursa i zaključilo da postoji praznina u postojećem zakonodavstvu budući da obični zakon ne postavlja obvezujući cilj zaštite resursa i odredbe o održivom korištenju resursa. Prema studiji, kako bi se zatvorila ova pravna praznina, potreban je novi zakon sa sveobuhvatnim obvezujućim ciljevima.

1. Izvorni podaci ove publikacije iz 2019. potječu iz 2010. i uključuju Ujedinjen Kraljevstvo kao dio EU-a. Velika Britanija ima sličan otisak kao Njemačka

2. Na temelju najboljih dostupnih istraživanja opisanih u dodatnim informacijama 2.6 od: O'Neill, D.W., Fanning, A.L., Lamb, W.F. et al. A good life for all within planetary boundaries. Nat Sustain 1, 88–95 (2018). <https://doi.org/10.1038/s41893-018-0021-4>

Temelji zakonodavstva EU o održivom upravljanju resursima

Zakonodavstvo EU o održivom upravljanju resursima pomoći će transformirati Europu u pošteno, autonomno, otporno i održivo gospodarstvo. Sastoji se od:

1. Direktiva

Direktiva će postaviti pravni cilj za Uniju da postigne održive razine potrošnje resursa u odnosu na njezin biokapacitet. Uključit će jasno razgraničenje uloge EU i svake države članice u smanjenju materijalnih otisaka (fosilna goriva, biomasa, metali, minerali). Direktiva bi dala veću fleksibilnost državama članicama da prenesu zakone na nacionalnoj razini na način koji najbolje odgovara njihovim političkim, društvenim, gospodarskim i kulturnim kontekstima, također uzimajući u obzir njihov specifični biokapacitet, trenutačni napredak i povijesne doprinose. Sastavni dio razvoja ove Direktive bit će uključenost građana i radnika, tj. skupštine građana na razini EU, skupštine građana za nacionalnu transpoziciju, zastupanje radnika i uključivanje pokreta građana.

2. Ciljevi i ograničenja

Ciljevi i ograničenja potiču jasnu i mjerljivu akciju. Ciljevi bi trebali uključivati obvezujuće smanjenje materijalnog otiska u EU (potrošnja sirovina, prema mjerenju Eurostata) na 5 tona po stanovniku do 2050. (smanjenje od 66% u usporedbi s razinama iz 2022. od 14,8 tona po stanovniku), sa srednjoročnim ciljevima smanjenja od najmanje 20 % do 2030. (11,8 tona po stanovniku godišnje) i najmanje 50 % do 2040. (7,4 tona po stanovniku godišnje).³ Nacionalni ciljevi za svaku državu članicu koje treba postići trebali bi se naknadno razviti, naznačeni u tonama po stanovniku radije nego u postotku smanjenja i uzimajući u obzir specifične kontekste država članica, biokapacitet, povijesnu odgovornost i više. Ciljevi bi se mogli podržati obvezujućim ograničenjima domaćeg vađenja sirovina i uvoza resursa/proizvoda u EU.

3. Strategije i politike

Obveza Unije i njezinih država članica da razviju strategije dostatnosti i zakonske zahtjeve za potporu postizanju ciljeva s fokusom na smanjenje upotrebe resursa u sektorima s visokom potrošnjom kao što su promet, građevinarstvo i digitalni sektor te razvoj smjernica za pojedine sektore s obvezujućim podciljevima. Na primjer, nacionalne i urbane strategije trebale bi biti u skladu s ciljevima smanjenja korištenja resursa i ciljevima cirkularnosti (ponovna uporaba, ponovna proizvodnja i recikliranje) kako bi se osigurao holistički i koherentan pristup rješavanju ekoloških izazova s ciljem pravednosti resursa i spriječio prebacivanje tereta kroz uski fokus samo na zamjenu materijala (npr. biološki materijali/proizvodi koji zamjenjuju materijale/proizvode bazirane na fosilima, ali potrošnja ostaje ista pa se utjecaji s fosilnog rudarstva pomiču na utjecaje na korištenje zemljišta). Strategije bi također trebale osigurati pravedan prijelaz u skladu sa smjernicama Međunarodne organizacije rada na manje ekološki i društveno štetnu industrijsku proizvodnju za bitne industrije, uz veću državnu potrošnju na istraživanje, razvoj i potporu tim sektorima. Trebao bi postojati snažan globalni element ugrađen u sve strategije i politike.

3. Potrebni ciljevi izračunati su na temelju cilja od 50 Gt/god za korištenje materijala na globalnoj razini. Ovaj cilj dijele sljedeća istraživanja: Bringezu, 2015., 2019.; Dittrich i sur., 2012.; O'Neill et al., 2018. Može se prevesti na 5 t/st./god. u 2050., procjenjujući populaciju od 10 milijardi ljudi (UN-ova "srednja varijanta" predviđanja je 9,7 milijardi ljudi do 2050.). Cilj je podijeljen uz pretpostavku da je smanjenje lakše postići na početku, a teže postići tijekom vremena kako se materijalni otisak smanjuje. To odgovara smanjenju od 0,59 t/st./god. godišnje između 2025. i 2030.; od 0,44 t/kap. godišnje između 2030. i 2040.; i od 0,24 t/st./god. godišnje između 2040. i 2050. Pretpostavlja se da će smanjenje započeti 2025. s otiskom 2022. od 14,8 t/st./god.

7 prednosti zakonodavstva EU o održivom upravljanju resursima

4. Socijalna jednakost i pravedna tranzicija

To znači osigurati da materijalni resursi u Europi (unutar gore navedenih općih ograničenja) budu pravedno (pre)raspodijeljeni, masovno smanjujući jaz između najvećih potrošača (nacije, industrije, ljudi) i najmanjih. Cilj bi trebao biti zadovoljenje osnovnih potreba svih u društvu (u EU-u 2022. 22% stanovništva bilo je u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti) unutar granica planeta. To znači da nova direktiva mora biti popraćena mjerama koje poduzimaju države članice koje se bave nejednakošću i luksuznom potrošnjom, kao što su redistributivni porezi i socijalni programi. Nadalje, rješavanje problema resursno intenzivnih sektora zahtijeva pravednu tranziciju, koja priznaje neizbježne promjene u industrijama i nastoji ih učiniti pravednima, osiguravajući da nijedan radnik ne bude zapostavljen. Zakonodavstvo o održivom upravljanju resursima mora raditi ruku pod ruku s relevantnim zakonskim okvirima i socijalnim politikama te jamčiti da se prava radnika poštuju tijekom cijelog procesa. To uključuje osiguravanje poštenih plaća, socijalne zaštite, sigurnih radnih uvjeta, inicijative za prekvalifikaciju i zaštitu od diskriminatorne prakse. Provedba postojećih i proširenje zakonskih prava socijalnog dijaloga potrebna je kako bi se osiguralo savjetovanje s ranjivim radnicima u svim fazama procesa tranzicije.

5. Praćenje

Trebalo bi osnovati Znanstveni savjetodavni odbor EU za održivo upravljanje resursima, koji će raditi u suradnji s Europskim znanstvenim savjetodavnim odborom za klimatske promjene, koji će pružati neovisne znanstvene savjete. Treba također postojati bliska suradnja na globalnoj razini s Međunarodnim odborom UN-a za resurse prema Globalnom ugovoru o resursima. Utjecaje na radnike i zajednice također treba pratiti i dati državnu pomoć tamo gdje je to potrebno za rješavanje izazova.

1. Rješavanje ekološke krize

EU se ne može vratiti unutar planetarnih granica i postići svoje ciljeve dekarbonizacije i bioraznolikosti bez zauzimanja pristupa dostatnosti i smanjenja potrošnje resursa. Smanjenje upotrebe materijala može pomoći u dekarbonizaciji EU na dva načina: smanjenjem procesnih emisija koje je teško smanjiti u proizvodnji i transportu sirovina kao što su čelik, cement, aluminij i plastika te smanjenjem ukupne potražnje za energijom u gospodarstvu, čime olakšavajući brži prijelaz na obnovljivu energiju. Ekstrakcija resursa također uništava staništa i povećava stvaranje otpada. Na primjer, krčenje šuma radi ekspanzije poljoprivrede rezultira gubitkom staništa i izumiranjem vrsta. Ograničiti štetu klimi, kao i kopnenim i morskim ekosustavima bit će nemoguće ako se resursi ne koriste na održivim razinama.

2. Prelazak na pravo kružno gospodarstvo

Zakonodavni napor na razini EU-a da se potakne prelazak na kružno gospodarstvo, kao što je nova Uredba EU-a o ekodizajnu održivih proizvoda (ESPR), intenzivirali su se u prošlom desetljeću, no razina kružnosti EU-a i dalje je na podlošnih 11,5%. Putovanje prema cirkularnosti ometeno je pretjeranim naglaskom na minimiziranju materijalnih gubitaka kroz recikliranje. Iako su te strategije nedvojbeno vitalne, ne uspijevaju se suočiti s prekomjernom upotrebom i daljnjim povećanjem upotrebe resursa i materijala. Dobici u učinkovitosti često su poništeni povratnim učinkom, gdje se uštedeni resursi preusmjeravaju na povećanu potrošnju. Nadalje, postojeći procesi recikliranja često zahtijevaju znatan unos energije i izvornih sirovina, a ne rješavaju unos zabrinjavajućih tvari tijekom proizvodnje i rizike koje naslijeđene tvari predstavljaju za ljudsko zdravlje. Temeljni pomak prema strategijama za smanjenje nepotrebne potrošnje, prelazak na društveno korisnu potrošnju resursa i prelazak na proizvodnju bez toksina najvažniji su za istinski učinkovit prijelaz na kružno gospodarstvo.

3. Postizanje strateške autonomije

Sigurnost opskrbe središnja je tema rasprava EU o energetskej krizi i sirovinama. Smanjenje ovisnosti EU-a o uvozu resursa i energije olakšava očuvanje njegove neovisnosti i jačanje otpornosti na potencijalne buduće sukobe. Značajne ranjivosti proizlaze iz velike ovisnosti EU-a o uvozu izvan EU-a iz ograničenog broja zemalja kojima upravljaju autoritarni režimi koji obiluju korupcijom ili prolaze kroz značajnu nestabilnost. Na primjer, 98 % opskrbe rijetkim elementima u EU dolazi iz Kine. Smanjenje potražnje za materijalima može potaknuti razvoj strateške autonomije EU i smanjiti njezinu ovisnost o vanjskim izvorima materijala.

4. Poticanje globalnog mira i sigurnosti

Iskorištavanje prirodnih resursa visoke vrijednosti, uključujući naftu, plin, minerale i drvo, ključni su čimbenik u pokretanju, eskalaciji ili održavanju nasilnih sukoba diljem svijeta kada se preklapaju s drugim čimbenicima, poput etničke polarizacije, visoke razine nejednakosti, siromaštva, nepravde i lošeg vladanja. Nadalje, sve je veća konkurencija oko sve manjih obnovljivih izvora, poput zemlje i vode. Provedba mjera za smanjenje potrošnje resursa može ublažiti ove čimbenike rizika koji mogu dovesti do sukoba i pridonijeti poticanju globalnog mira i sigurnosti.

5. Ostvarivanje pravednosti resursa i ublažavanje utjecaja EU na globalni jug

Ljudi i nacije koji troše najmanje plaćaju najveću cijenu, uključujući žene, autohtone narode i druge marginalizirane skupine. Na primjer, gotovo 90% smrtnih slučajeva povezanih s onečišćenjem zraka događa se u zemljama s niskim i srednjim dohotkom, mnogi zbog industrijskih aktivnosti koje hrane prekomjernu potrošnju na zapadu. Autohtoni narodi predstavljaju manje od 5% svjetske populacije, oni štite gotovo 80% globalne bioraznolikosti. Na 1,2 milijarde najsiromašnijih ljudi, koji uglavnom žive u zemljama globalnog juga, otpada samo 1% svjetske potrošnje, dok na milijardu najbogatijih, koji uglavnom žive u zapadnim gospodarstvima uključujući EU, otpada 72%. Smanjenje potrošnje resursa u Europi također će osigurati potreban biofizički prostor za zemlje s niskim prihodima da ostvare svoje pravo na razvoj i zadovolje potrebe ljudi na globalnom jugu kroz pravedniju globalnu raspodjelu prirodnih resursa.

Došlo je vrijeme za zakonodavstvo EU o održivom upravljanju resursima

6. Poštivanje ljudskih prava i prava radnika

Smanjenje potrošnje resursa poduprijet će napore EU da osigura poštivanje ljudskih prava i prava radnika u lancima vrijednosti EU. Ekstrakcija sirovina često je povezana s kršenjem ljudskih prava, s brojnim slučajevima loših ili nezakonitih uvjeta rada, nasilja nad lokalnim zajednicama i prisilnog raseljavanja autohtonih i lokalnih zajednica. Na primjer, 2020. rudarstvo je prijavljeno kao najsmrtonosnija industrija za one koji joj se protive, s više branitelja okoliša ubijenih zbog suprotstavljanja rudarstvu nego protivljenja bilo kojoj drugoj industriji. Prekomjerna proizvodnja i prekomjerna potrošnja u EU također su povezani sa zlouporabom radničkih prava i lošim postupanjem prema radnicima u utrci za sve većim povećanjem razine proizvodnje radi profita. Na primjer, istraga o Amazonovim francuskim skladištima navodi ogromnu upotrebu privremenih ugovora o radu, visoke stope izostanaka s posla i visoku razinu fluktuacije osoblja i otpuštanja zbog nesposobnosti. Manja prekomjerna proizvodnja i prekomjerna potrošnja resursa znači manje ekstrakcije i potencijal za usporavanje vrijednosnih lanaca, prekvalifikaciju radnika za društveno koristan i ekološki siguran rad, smanjenje radnog vremena i davanje većeg prostora za osiguranje poštivanja ljudskih prava i radničkih prava uz stvaranje više kružnog ekonomija blagostanja.

7. Poticanje promjena prema socijalnoj jednakosti, zdravlju i dobrobiti

Smanjenje potrošnje resursa ključno je za prijelaz na novi ekonomski model koji daje prednost dobrobiti i pravima ljudi i planeta. S programima socijalne pravde koji su temelj ovog zakonodavstva, rezultati će biti veća pravednost u razinama potrošnje - fokus na podizanje socijalnog praga za one kojima je potrebno i značajno smanjenje potrošnje onih (industrija, nacija, ljudi) u višku. Istraživanja dosljedno pokazuju da je korelacija između materijalnog bogatstva i sreće slaba, osobito u bogatim društvima. Pretjerana potrošnja materijala može imati negativan utjecaj na pojedince i zajednice, uključujući povećani dug, onečišćenje mora, zraka i kopna, degradaciju okoliša i društvenu nejednakost. Stoga davanje prioriteta društvenim potrebama i nematerijalnim vrijednostima zapravo može poboljšati različite aspekte subjektivne dobrobiti i mentalnog zdravlja, uključujući veći osjećaj zajednice, životno zadovoljstvo i životnu svrhu.

1. Politički momentum je tu

Europski parlament pozvao je na "hitnu potrebu za sveukupnim smanjenjem vađenja i korištenja resursa" u svom samoinicijativnom izvješću iz 2015. o učinkovitosti resursa i pozvao na "znanstveno utemeljene obvezujuće ciljeve smanjenja materijalnog otiska i otiska potrošnje EU do 2030." u svoje izvješće o mišljenju za 2021. o akcijskom planu EU za kružno gospodarstvo.

Države članice EU prednjače u postavljanju ciljeva, a potrebno je učiniti više kako bi oni postali obvezujući i potkrijepljeni detaljnim planovima:

- Austrija se obvezala smanjiti materijalni otisak po glavi stanovnika za 80% do 2050.
- Nizozemska kao svoju "ambiciju vodilju" za kružno gospodarstvo ima korištenje 50% manje primarnih abiotskih resursa (minerala, metala i izvora fosilnog ugljika) do 2030.
- Finska je postavila cilj stabilizacije ukupne potrošnje domaćih primarnih sirovina, tako da 2035. ne premaši razinu iz 2015.
- Flandrija (Belgija) obvezala se smanjiti materijalni otisak za 30% 2030. i 75% 2050. te je izradila dokument koji poziva na EU zakon o materijalnim resursima.

Osim toga, Belgija, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Litva, Poljska, Slovačka i Španjolska izradile su 2021. zajednički dokument tražeći od Europske komisije da pokrene „proces prema ciljevima smanjenja materijalnog i potrošnog otiska u Europi“ i da ga treba „dopuniti načelima koja sprječavaju prekomjernu proizvodnju (uključujući prekomjerno pakiranje) i prekomjernu potrošnju“.

Europska komisija je, u svom 8. Akcijskom programu za okoliš koji je stupio na snagu u svibnju 2022., navela da je jedan od uvjeta za postizanje svojih ciljeva da se materijalni otisak EU značajno smanji kako bi se doveo u planetarne granice što je prije moguće, uključujući uvođenjem ciljeva smanjenja Unije do 2030. Još uvijek nema pomaka na ovom cilju.

Također je uvedeno nekoliko specifičnijih ciljeva smanjenja resursa i potrošnje u različitim zakonima i paketima:

- Prijedlog uredbe o ekološkom dizajnu za održive proizvode uključuje mjere o učinkovitosti materijala i otisku materijala kako bi se produžio životni vijek uređaja i neizravno smanjila potrošnja.
- Direktiva o energetske učinkovitosti uključuje da će države članice zajedno osigurati smanjenje ukupne potrošnje energije od najmanje 11,7% u 2030. u usporedbi s projekcijama referentnog scenarija EU za 2020. godinu.
- Paket REPowerEU i paket pripravnosti za zimu uključivali su ciljeve smanjenja potrošnje plina u EU za 15 % između kolovoza 2022. i ožujka 2023., kao i smanjenja potražnje za električnom energijom za najmanje 10 % do 31. ožujka 2023.
- Jedna takva mjera je podrška za popravljivost pametnog telefona.
- Direktiva o plastici za jednokratnu uporabu uvela je cilj smanjenja potrošnje jednokratne ambalaže za hranu i piće na razini cijele EU-a.
- Prijedlogom revizije zakonodavstva EU o ambalaži i ambalažnom otpadu uvedeni su ciljevi smanjenja ambalažnog otpada.
- Prijedlogom za ciljanu reviziju Okvirne direktive o otpadu uvedeni su ciljevi smanjenja bacanja hrane.

Ipak, te su mjere usmjerene na specifične proizvode, sektore ili vrste potrošnje, a većina ciljeva nije u skladu s ambicijom potrebnom da potrošnja bude na održivoj i pravednoj razini. Postoji potreba za usvajanjem sveobuhvatnijeg i koordiniranijeg pristupa upravljanju resursima kako bi se riješila prekogranična priroda potrošnje materijala i osiguralo da se održiva ograničenja ne prekorače.

2. Volja građana postoji

Nedavna istraživanja i podaci pokazuju da značajan broj europskih građana podržava ideju postmaterijalističke budućnosti. Vjeruju da bi pomak prema održivijem, pravednijem i niskougličnom gospodarstvu koristio ne samo okolišu, već i poboljšao njihovu kvalitetu života.⁴ Jedna takva istraživačka studija na više od 10 000 ljudi u 29 zemalja s visokim i srednjim prihodima zemalja otkrila je da 70% vjeruje da "pretjerana potrošnja dovodi naš planet i društvo u opasnost", a 65% vjeruje da bi "našem društvu bilo bolje kad bi ljudi više dijelili, a manje posjedovali". Mnogi europski građani razvili su konkretne inicijative koje već provode takvu budućnost u praksi, kao što su kafići za popravljanje i ekološke zajednice. Vrijeme je da EU slijedi primjer i postavi pravi politički kontekst za procvat takvih inicijativa i doprinos EU ostanku unutar planetarnih granica.

4. Javno prihvaćanje post-rasta: Čimbenici i implikacije za post-rast strategiju - ScienceDirect